

Я. В. Верменич

Донецька губернія

ДОНЕЦЬКА ГУБЕРНІЯ – адміністративно-територіальна одиниця. Існувала на Пд.-Сх. України. Вперше створ. 15 лютого 1919 із центром у Луганську. Включала тер. Бахмут. і Слов'яносерб. пов. Катеринослав. губ. 18 березня 1919 обраний Донец. губвиконком, який очолив Артем (Ф. Сергєєв). Кер-во націоналізов. вугіл. підприємствами здійснювало Центр. правління кам'яновугіл. промисловості Донбасу. У червні–грудні 1919 губернія була окупована денікінцями. Після їх відступу виконавчу владу здійснював Донец. губревком, керівництво відбудовою пром. підприємств взяло на себе Укрпромбюро. У такому складі губернія існувала до квітня 1920. Вдруге створ. відповідно до постанови Раднаркому РСФРР від 23 березня 1920 у межах, визначених квітневими рішеннями Президії ВУЦВК і Раднаркому РСФРР: Бахмут., Маріуп. і Слов'яносерб. пов. Катеринослав. губ.; Старобіл., частини Ізюм. і Куп'ян. пов. Харків. губ.; Таганроз., частини Донец. і Черкес. округів Обл. Війська Донського. Поряд із повіт. до кін. 1920 існував і рай. поділ. До серпня 1920 Д. г. налічувала 15 р-нів: Алчев., Бахмут., Бокове-Хрустал., Гришин., Єнакіїв., Камен., Лисичан., Луган., Маріуп., Олександро-Грушів., Слов'ян., Старобіл., Таганроз., Чистяков., Юзівський. У грудні 1920 поділ на р-ни скасовано, натомість утвор. 10 пов.: Бахмут., Гришин., Дебальцев., Луган., Маріуп., Слов'ян., Старобіл., Таганроз., Шахтин., Юзівський. Губерн. центром у грудні 1920 стало м. Бахмут (нині м. Артемівськ Донец. обл.). Межі адм. одиниць не були чітко визначеними, кількість р-нів і повітів неодноразово змінювалася. Після реформи 1923 сформовано 7 округ (Бахмут., Луган., Старобіл., Таганроз., Юзів., Шахтин., Маріуп.) і 78 р-нів. Наприкінці 1923 виникла суперечка між УСРР і РСФРР щодо Таганроз. і Шахтин. округ. Восени 1924, незважаючи на протести бюро Донец. губкому, 7 р-нів повністю і 2 частково Шахтин. округи та 5 р-нів Таганроз. округи передані РСФРР. У складі Д. г. залишилось 5 округ і 65 р-нів. У зв'язку з політикою коренізації 1923–25 виділено 13 нім., 1 євр., 4 змішаних (нім.-укр.) сільс. рад. У ході другого етапу адм.-тер. реформи 1 серпня 1925 Д. г. ліквідована.

Рекомендована література

1. Боєчко В. та ін. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. 1994;
2. Сергійчук В. Етнічні межі і державний кордон України. 2000 (обидві – Київ).

Бібліографічний опис:

Донецька губернія / Я. В. Верменич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20804>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).